

Datum

26 januari 2024

Onderwerp

VNG inbreng CD Armoede- en Schuldenbeleid 1 februari

Geachte leden van de vaste Kamercommissie SZW,

Op donderdag 1 februari spreekt u met de demissionair minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen over het armoede- en schuldenbeleid. De VNG vraagt graag uw aandacht voor twee punten:

1. Het borgen van bestaanszekerheid: nu en op de lange termijn. Maak fundamentele keuzes voor de stip op de horizon en maak het nu al concreet bij Voorjaarsnota.
 - We roepen de minister op om aan de slag te gaan met de adviezen van de [Commissie sociaal minimum](#).
2. We hopen dat u de minister vraagt om effectieve maatregelen te nemen, die ertoe leiden dat de overheid en schuldeisers inwoners helpen om schulden te voorkomen:
 - De bestaanszekerheid van inwoners moet in iedere situatie zijn geborgd om armoede en (nieuwe) schulden te voorkomen.
 - Geen verdere incassokosten of boetes als inwoners niet kunnen betalen.
 - Voorkom dat inwoners klem komen te zitten tussen verschillende maatregelen van verschillende overheden.
 - Beperk de risico's van (online) gokken.

1. Borgen bestaanszekerheid, nu en op de lange termijn

[Vandaag](#) hebben wij onze propositie “De waarde van het sociaal domein” gepresenteerd. Deze bieden wij ook aan de informateur aan. Hierin werken wij onze visie uit om te komen tot een gezonde samenleving waarin iedereen beschikt over voldoende inkomen en huisvesting, meedoet naar vermogen en inwoners weer vertrouwen hebben in de overheid. De propositie is langs drie grote thema's ingericht die nauw met elkaar samenhangen: bestaanszekerheid bieden, kansengelijkheid vergroten, en gezond samenleven versterken. De belangrijkste punten voor het rijk hebben wij samengevat in [het pamflet](#).

Wij vinden het belangrijk dat bestaanszekerheid onderdeel is van de gezamenlijke agenda die de decentrale overheden met een nieuw kabinet willen opstellen. Daarom vinden wij dat dit een plek moet hebben in de formatie. Daarnaast willen we nu al starten met het maken van de langetermijnagenda en bij Voorjaarsnota al de eerste maatregelen voorstellen. De crises stapelen zich op en het is nodig om fundamentele stappen te zetten die het verschil gaan maken, nu en op de lange termijn. We zien een groeiende groep inwoners die nu al lastig rondkomen tot mensen met een middeninkomen die zich zorgen maken over hun financiële toekomst. *Bestaanszekerheid als belofte is in het geding.*

Deze vraagstukken kunnen niet op een antwoord wachten. Daarom zetten wij een stap vooruit. Op één van de thema's binnen de propositie (borgen van bestaanszekerheid) organiseert de VNG op maandag 29 en woensdag 31 januari de [Top Bestaanszeker Nederland](#). U heeft hiervoor eerder een uitnodiging van ons ontvangen.

Maak werk van de adviezen van de Commissie sociaal minimum

Het uitvoeren van de adviezen van de [Commissie sociaal minimum](#) voor voldoende en voorspelbaar inkomen zijn hier een integraal onderdeel van. Het is belangrijk dat ieder mens een toereikend en voorspelbaar inkomen heeft waarvan de basisvoorzieningen als wonen, zorg, onderwijs en kinderopvang betaald kunnen worden en dat mensen in staat stelt tot sociale én (arbeids-)participatie. We roepen de minister op om aan de slag te gaan met de adviezen van de [Commissie sociaal minimum](#):

- Landelijke regelingen moeten toereikend zijn voor het merendeel van de mensen met een inkomen op het sociaal minimum. De balans tussen Rijk, publieke dienstverleners en gemeenten moet hersteld worden zodat er efficiënter maar bovenal effectiever gewerkt kan worden in het belang van de inwoner en zodoende optimaal maatwerk geleverd kan worden. Gemeenten zien maatwerk als sluitstuk voor bijzondere en uitzonderlijke situaties.
- Een toereikend, voorspelbaar en zeker inkomen kan financiële problemen voorkomen en neemt onzekerheid of angst weg over terugvorderingen en financiële veranderingen. Zekerheid schept ook vertrouwen en zorgt ervoor dat mensen hulp durven te vragen, (financiële en gezondheids-) problemen voorkomen kunnen worden en mensen weer stappen durven te zetten in het kader van (arbeids-)participatie.

2. Neem effectieve maatregelen om schulden te voorkomen

Stevige hervormingen op het gebied van bestaanszekerheid – ook in Caribisch Nederland – kosten tijd. Van belang is om ook op korte termijn bestaanszekerheid van inwoners te borgen, te voorkomen dat schulden verergeren en ervoor te zorgen dat dat iedere inwoner altijd perspectief heeft op een oplossing. De VNG ziet daarin vier zaken die van belang zijn:

- a) De bestaanszekerheid van inwoners moet in iedere situatie zijn geborgd om armoede en (nieuwe) schulden te voorkomen.** De beslagvrije voet vormt de absolute ondergrens wanneer we spreken over bestaanszekerheid. Maar de borging hiervan is nu pas geregeld bij gedwongen invordering van schulden. In het voortraject van (minnelijke) betalingsregelingen ontstaat echter vaak een sneeuwbaaleffect door te hoge of meerdere afbetalingsregelingen. Het bestaansminimum (in de vorm van de beslagvrije voet) zou vanaf de eerste afbetalingsregeling al het centrale uitgangspunt moeten zijn. Wanneer inwoners langdurig schulden aflossen zou het vrij te laten bedrag het uitgangspunt moeten zijn, zodat inwoners hun vaste lasten kunnen blijven betalen.
- b) Geen verdere incassokosten of boetes als inwoners niet kunnen betalen.** Incassokosten laten schulden exponentieel groeien en inwoners met de laagste afloscapaciteit draaien op voor de hoogste schulden/kosten. Dit is te lezen in het [Rapport "Schulden klein houden en perspectief bieden"](#). Wanneer een inwoner niet kan betalen, werkt verdere ophoging van schulden averechts. In plaats daarvan zou (verplicht) ingezet moeten worden op een structurele oplossing: uitgaan van de kale schuld, een afbetalingsregeling en/of toeleiding naar schuldhelpverlening.

- c) **Voorkom dat inwoners klem komen te zitten tussen verschillende maatregelen van verschillende overheden.** Het is goed dat er gewerkt wordt aan de Clustering Rijksincasso en een Vorderingsoverzicht Rijk. De overheid heeft immers een grote verantwoordelijkheid om sociaal te incasseren en de beslagvrije voet te borgen. Maar, het tijdspad is lang en inwoners met schulden hebben vaak meer nodig dan een schuldenoverzicht en een gezamenlijke betalingsregeling ([Inbreng VNG en Divosa voor CD Armoede & Schulden 5 juli](#)). We moeten voorkomen dat inwoners klem komen te zitten tussen overheden en bijvoorbeeld een overheidsschuld aflossen, maar tegelijkertijd onder het bestaansminimum leven en/of noodgedwongen nieuwe schulden opbouwen. Ditzelfde geldt voor het opleggen van boetes van het CJIB en de wanbetalersregeling voor inwoners die hun zorgverzekering niet kunnen betalen. Ook hier zou vertrouwen en perspectief voorop moeten staan. Daarom stellen wij voor om in ieder te beginnen met het afschaffen van de wanbetalersregeling zodat inwoners niet onnodig in de problematische schulden komen. Inwoners verdienen een overheid die niet zelf mede-veroorzaker is van schuldenproblematiek.
- d) **Beperk de risico's van (online) gokken.** Op 7 maart vindt in de vaste Kamercommissie J&V een commissiedebat Kansspelen plaats. Vanuit het perspectief van het voorkomen van schulden, hecht de VNG eraan om het inslijten van risicovolle gewoonten v.w.b. omgang met financiën met name voor jongeren te voorkomen. Uit onderzoek van o.a. EenVandaag blijkt dat één op de vijf gokkers een jongere tussen 18 en 23 jaar is. VNG vindt het belangrijk dat wordt gekeken naar het begrenzen van risico's voor jongeren en hiervoor de online gokindustrie aan te pakken.